Растителна защита
електронно списание за растителна защита
семена, торове и земеделие
ISSN 2815-522X

Растителнозащитни дейности в трайните насаждения през юли

ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата 08.07.2026 | **Брой** 7/2026 | **ISSN** 2815-522X | **Език** BG
www.plant-protection.com/article/2445?lang=bg

През юли метеорологичните условия ще ограничават развитието на редица гъбни болести, с изключение на брашнестите мани по овошките и лозата.

Високите температури и ниската атмосферна влажност през повечето дни от периода ще бъдат предпоставка за увеличение популацията на акарите. През месеца сериозна опасност за овощните култури е второто поколение плодови червеи. При лозата, особено при десертните сортове, повреди причиняват гъсениците от второто поколение на шарения гроздов молец.

През месеца при необходимост растителнозащитните пръскания трябва да се провеждат през по-хладните часове на деня.

В овощните разсадници

Ябълковите и прасковените питомници и клонови ябълкови подложки в маточниците се пръскат срещу брашнеста мана през 8-10 дни до спиране на растежа. За пръскане се използват препарат на база сяра - Сяра ВГ 600 г/дка, Солфо 80 ВГ – 750 г/дка или един от препаратите - Систан 20 ЕВ – 0,03 %, Луна Експирианс – 50-75 мл/ дка, Флинт Макс 75 ВГ – 0,02 %

Продължава борбата срещу цилиндроспориоза. Черешовите и вишневите питомници и семенилищата с махалебков разсад се пръскат със Силит 544 СК – 125 мл/дка.

Ларви на Capnodis tenebrionis (L.)

Нападнатите от черна златка засъхнали дръвчета се изкореняват и изгарят.

Capnodis tenebrionis L. – ключов неприятел по костилковите овощни видове

Намерените гнезда на бяла американска пеперуда се събират и изгарят.

Сливовите питомници се пръскат със Сигнум - 45 г/дка срещу сливова ръжда.

Срещу листни въшки и листогризещи гъсеници се третира с пиретроиден инсектицид – Децис 100 ЕК (7,5 -12,5 мл/дка), Сумицидин 5 ЕК (0,02 %), Афикар 100 ЕК (15 мл/дка), Ефциметрин 10 ЕК (15 мл/дка).

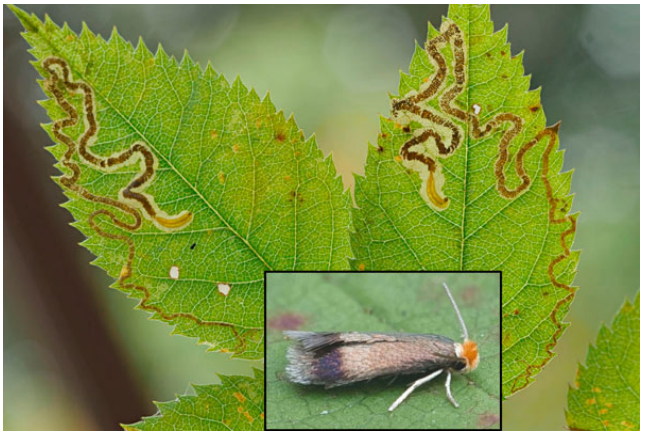
В овощните насаждения

Поставят се неотровни ловни пояси от велпапе за събиране на гъсеници от ябълковия и сливов плодов червей, необходими за наблюденията върху развитието им през следващата година. От всеки вид се събират по 500-1000 гъсеници.

Поставят се рамки – изолатори (под 5 силно нападнати дървета) за запазване на какавидите от змиевидноминиращия молец, необходими за наблюденията върху развитието му през следващата година.

Ябълковите насаждения се пръскат с един от препаратите - Карповирусин (100 мл/дка), Мадекс Топ (10 мл/дка), Дипел ДФ (50-150 г/дка), Синеис 480 СК (20-37,5 мл/дка), Делегат 250 ВГ (30 г/дка), Авант 150 ЕК (33,3 мл/дка), Дека ЕК (30 мл/дка), Деклайн 2,5ЕК (30 мл/дка), Ламдекс екстра (60-100 г/дка) по сигнал на БАБХ срещу ябълков плодов червей (второ поколение) и с препарат на база сяра - Сяра ВГ 600 г/дка, Солфо 80 ВГ – 750 г/дка или един от препаратите - Систан 20 ЕВ – 0,03 %, Луна Експирианс – 50-75 мл/ дка, Флинт Макс 75 ВГ – 0,02 % и един от препаратите - Валмек (60-96 мл/дка), Аполо 50 СК (40 мл/дка), Нисоран 5 ЕК (0,05 %) съответно срещу брашнеста мана и акари.

Второ пръскане срещу второто поколение на ябълковия плодов червей се прави 12-14 дни след първото с един от препаратите - Карповирусин (100 мл/дка), Мадекс Топ (10 мл/дка), Дипел ДФ (50-150 г/дка), Синеис 480 СК (20-37,5 мл/дка), Делегат 250 ВГ (30 г/дка), Авант 150 ЕК (33,3 мл/дка), Дека ЕК (30 мл/дка), Деклайн 2,5ЕК (30 мл/дка), Ламдекс екстра (60-100 г/дка) , с препарат на база сяра - Сяра ВГ 600 г/дка, Солфо 80 ВГ – 750 г/дка или един от препаратите - Систан 20 ЕВ – 0,03 %, Луна Експирианс – 50-75 мл/ дка, Флинт Макс 75 ВГ – 0,02 % срещу брашнеста мана и с пиретроиден инсектицид – Децис 100 ЕК (7,5 -12,5 мл/дка), Сумицидин 5 ЕК (0,02 %), Афикар 100 ЕК (15 мл/дка), Ефциметрин 10 ЕК (15 мл/дка) срещу змиевидноминиращият молец.

Змиевидно-миниращ молец – Stigmella malella Stt.

Змиевидно-миниращият молец – *Stigmella malella* Stt. се среща във всички овощарски райони на страната и понякога плътността му е значителна. Напада само ябълката. Възрастното насекомо е дребна пеперуда, която при разперени крила достига до 4-5 mm. На главата, между очите, има кичурче от фини, златистожълти космици. Краката са светлокафяви. Гърдите са сиво-кафяви, със сребрист оттенък, а коремчето е сребристо-сиво. Предните крила са продълговати, черни, с кафяв оттенък и блясък. Напречно в централната част, преминава сребристо-бяла ивица. Задните крила са ланцетовидни, пепеляво-сиви, с дълги нежни ресни по цялата периферия. Непосредствено след снасяне яйцето е прозрачно със зеленикав оттенък, а по-късно потъмнява и по хориона се появяват черни петна. Дълго е 0,22 mm. Гъсеницата след излюпването е бледозелена, без гръдни и коремни крака. Възрастната гъсеница е жълто-зелена с 13 сегмента. Има малка, заострена, кафява глава. Вместо крака на втория и третия гръден сегмент и на втория и осмия коремен сегмент има слабо развити пъпковидни израстъци. На дължина достига до 3,5 mm. Какавидата първоначално е жълто-зелена, а преди имагинирането придобива цвета на пеперудата. Поместена е в кафяв пашкул. Миите са змиевидно извити и постепенно се разширяват. Дължината им е средно 3,5-4 cm (от 2,7 до 5,1 cm). Екскрементите са разположени по средата и образуват една широка или две тънки надлъжни нишки.

Летежът на възрастните продължава повече от един месец. Пеперудите са активни през деня. При хладно време те се намират по ствола, а когато температурата се повиши, преминават по листата. Мъжките и женските имагинират полово зрели и веднага започват да копулират.

Яйцата се снасят по долната страна на листата, близо до жилките. Една женска снася средно 50 яйца. Ембрионалното развитие продължава от 6 до 11-12 дни. Излюпените гъсеници пробиват хориона в мястото на прикрепването му за субстрата и навлизат в листата, без да се движат по повърхността. Входният отвор е закрит от хориона на яйцето.

Гъсениците минират листата, като непосредствено под горния епидермис изгризват змиевидно извити ходове, които постепенно се разширяват. Дължината на миите, в които гъсениците са завършили развитието си, е от 2,7 до 5 cm. Екскрементите са разположени по средата на миата, като образуват една широка или две надлъжни линии.

Изхранването на гъсениците продължава от 12 до 26 дни. След като завърши развитието си, гъсеницата прогризва сърцевиден отвор в разширената част на миата, спуска се по копринена нишка и какавидира в почвата, на дълбочина от 5 до 7 cm, в светлокафяв пашкул. Какавидният стадий продължава от 6 до 13 дни.

Прасковените насаждения се пръскат с препарат на база сяра - Сяра ВГ 600 г/дка, Солфо 80 ВГ – 750 г/дка срещу брашнеста мана.

Ябълковите насаждения се пръскат с един от препаратите - Карповирусин (100 мл/дка), Мадекс Топ (10 мл/дка), Дипел ДФ (50-150 г/дка), Синеис 480 СК (20-37,5 мл/дка), Делегат 250 ВГ (30 г/дка), Авант 150 ЕК (33,3 мл/дка), Дека ЕК (30 мл/дка), Деклайн 2,5ЕК (30 мл/дка), Ламдекс екстра (60-100 г/дка); с пиретроиден инсектицид – Децис 100 ЕК (7,5 -12,5 мл/дка), Сумицидин 5 ЕК (0,02 %), Афикар 100 ЕК (15 мл/дка), Ефциметрин 10 ЕК (15 мл/дка); с препарат на база сяра - Сяра ВГ 600 г/дка, Солфо 80 ВГ – 750 г/дка или един от препаратите - Систан 20 ЕВ – 0,03 %, Луна Експирианс – 50-75 мл/ дка, Флинт Макс 75 ВГ – 0,02 %; един от препаратите - Аполо 50 СК (40 г/дка), Валмек (60-96 мл/дка) или друг препарат на база абамектин, Волиам Тарго 063 СК (75 мл/дка), Натуралис (100-150 мл/дка; Клоузър 120 СК (40 мл/дка) или Метеор (60-90 мл/дка); един от препаратите - Скор 250 ЕК (0,015-0,02 %), Еминент 125 МЕ (24 мл/дка), Шардиф 25 ЕК (20 мл/дка), Хорус 50 ВГ (30-50 г/дка); с медсъдържащи препарати – 1 % бордолезов разтвор, Фунгуран ОН 50 ВП (150-250 г/дка), Шампион ВП (0,3 %), Капър Кий (180-300 г/дка) съответно срещу ябълков плодов червей (трето пръскане срещу второ поколение), змиевидноминиращия молец, брашнеста мана, акари, щитоносни въшки, струпясване, огнен пригор.

Червен овощен акар – Panonychus (Tetranychus) ulmi Koch (Paratetranychus pilosus McGregor.)

Червеният овощен акар – *Panonychus (Tetranychus) ulmi* Koch (*Paratetranychus pilosus* McGregor.) е най-опасният от всички видове акари, вредящи по овощните култури у нас. Разпространен е повсеместно. Напада ябълка, круша, праскова, слива и др. Може да се намножи масово и в лозовите насаждения. Устойчив е на най-често използваните пиретроидни инсектициди, за това се намножава значително в градини, където се прилагат схеми за тотална борба с неприятелите по овощните култури, а използването на тази групи препарати води до загиване на естествените му регулатори - акарофагите.

Женският акар има интензивно червено, удължено-овалнно тяло, със силно изпъкнала гръбна страна. Върху нея има 7 напречни реда от 26 иг-

ловидни космици, разположени по формулата 2+4+6+4+4+4+2. Космиците излизат от белезникави брадавици. Тялото е дълго 0,35 – 0,5 mm и широко 0,2 - 0,25 mm. Мъжкият акар е жълтозелен, с яйцевидно, силно заострено в края на коремчето тяло. На дорзалната му страна са разположени 28 космици, тялото е дълго 0,3 и широко 0,16 mm. Яйцата са сферични, наподобяващи луковица с една дълга космица от горната страна. Ларвите са червеникави, имат скъсено тяло и три двойки крака. Нимфите наподобяват възрастните акари, но са по-дребни. На цвят са червеникави с четири двойки крака. Задната част на тялото е потъмна.

Червеният овощен акар е поливолтинен вид. При ябълката развива 8-9 поколения, а по лозата - 6-8. След като повредят цветовете ларвите се съсредоточават предимно по долната страна на младите листа и продължават да се хранят. Вследствие на повредата хлорофилът в листата намалява и от горната страна те придобиват мозаечен вид - отначало по тях се наблюдават малки разпръснати светли петна, които постепенно се увеличават и сливат. Постепенно отделни участъци от листата придобиват бронзов оттенък. При силно нападение избронзовяват целите листа, след което пожълтяват и преждевременно окапват. Някои от листата може да изсъхнат изцяло преди да окапят и да придобият кафява окраска. Нанесените повреди влошават количеството и качеството на продукцията, както и изхранването на плодните пъпки и летораслите за следващата година.

При много сухо и горещо лято зимни яйца започват да се снасят още през август, но максимумът е през септември-октомври.

Крушовите насаждения се третират с препарат на база делтаметрин – Децис 100 ЕК (12,5 мл/дка), Метеор (90 мл/дка), Дека ЕК (50 мл/дка) срещу крушови бълхи (трето поколение), крушова дървеница, крушов плодов червей, щитоносни въшки; и с един от препаратите - Аполо 50 СК (40 г/дка), Валмек (60-96 мл/дка) или друг препарат на база абамектин, Волиам Тарго 063 СК (75 мл/дка), Натуралис (100-150 мл/дка) срещу акари.

Срещу сливов плодов червей (второ пръскане срещу второ поколение) сливовите насаждения се третират с един от препаратите - Харпун (100 мл/дка) – срещу яйцата, Делегат 250 ВГ (30 г/дка), Синеис 480 СК (20-30 мл/дка), Пирегард ЕК (75 мл/дка), Децис 100 ЕК (7,5 – 17,5 мл/дка), Кораген 20СК (16-30 мл/дка) – срещу гъсениците. За полова дезориентация може да използвате и комбинирани феромонни диспенсери Изомейт - OFM TT (40 бр./дка).

Плевелите в междуредията на овощните насаждения се пръскат с Тайфун СЛ или друг препарат на база глифозат – 400- 1200 мл/дка.

В ягодовите насаждения

Обследват се ягодовите насаждения за установяване на ягодов акар, пръска се с един от препаратите - Валмек (60-96 мл/дка), Аполо 50 СК (40 мл/дка), Нисоран 5 ЕК (0,05 %).

Ягодов акар - Tarsonemus pallidus Banks. (T. fragariae Zimmerman)

Ягодовият акар - *Tarsonemus pallidus* Banks. *(T. fragariae* Zimmerman*)* е разпространен в много райони, където се отглеждат ягоди. Освен ягодата повреждa и много украсни растения – циклама, хризантема, бегония, петуния, гербер, здравец и др. Предпочита по-влажните райони.

Женските са стъкловидни, белезникаво-жълти, продълговато-овални, с дължина 0,2-0,25 mm. Четвъртата двойка крака не завършва с нокътчета, а с две космици, едната от които е значително по-дълга. Мъжките са с овално-яйцевидна форма на тялото. На дължина достигат 0,15 mm.

Последната им двойка крака е много силно развита. Яйцата са бели, овални, със сравнително големи размери (0,1 – 0,12 mm) за женските, които ги снасят. Ларвите са бели с три двойки крака. Нимфи няма.

Растителнозащитни дейности при ягодите през юли

Неприятелят има предпочитания към младите листа с нежна консистенция. Понякога той остава скрит в розетката на растенията и вреди само там. Израсналите листа са повредени, но по тях не могат да се открият акари, което затруднява навременното установяване на причинителя. Симптомите наподобяват повреди от стъблени нематоди и някои вирусни болести.

Получените плодове са със занижено качество – дребни и с ниско съдържание на захари, а при много силно нападение може да изсъхнат. Издребняването на листата води до намаляване на хранителните вещества в коренището и до слабо залагане на пъпки за следващата година.

За една година неприятеля развива около 7 поколения, които се застъпват и при прибиране на реколтата, когато се достига максималната плътност, по нападнатите растения могат да се наблюдават всички стадии – яйца, ларви и възрастни. От голямо значение за размножаването на неприятеля е наличието на млади листа с нежна консистенция. При по-високи температури и понижаване на влажността изпада в депресия.

В касисовите насаждения

След обиране на плодовете насажденията се пръскат с един от препаратите - Валмек (60-96 мл/дка), Апало 50 СК (40 мл/дка), Нисоран 5 ЕК (0,05 %) срещу видовете акари.

Плевелите в междуредията се пръскат с Тайфун СЛ или друг препарат на база глифозат – 400-1200 мл/дка. Извършва се картиране на плевелите във всички овощни насаждения, включително касисовите.

В лозовите насаждения

Продължава борбата с причинителите на икономически най-важните болести по плододяващите лозя – мана и сиво гниене (при необходимост), брашнеста мана.

Лозов лист, заразен със зооспори при инфекция от мана

През този период, освен по листата, видими признаци на инфекция от мана могат да се констатират и по ресите и гроздовете. Цветовете и младите завързи се покриват със сиво-белезникав спорообразуващ налеп, потъмняват и изсъхват. При късно заразяване, когато зърната са наедрели, се появява друга форма на болестта – кафяво гниене. Откъм дръжката на зърната се наблюдава кафява некроза с характерни двойни вдлъбвания, които постепенно нарастват и довеждат до засъхване, мумифициране и окапване. Ненапръсканата ягорида може да се заразява до омекване при прошарването на зърната. Това налага последното пръскане да се проведе, когато зърната достигнат големина колкото грахово зърно.

Препоръчват се профилактични третирания преди спорообразуване на патогена и преди падане на дъжд. Определянето на пръсканията се извършва на базата на инкубационни периоди. Те се изчисляват съобразно ефективната температура, която е равна на разликата от средноденонощната и 7,9 ^{o}C, което е биологичната нула, при която паразитът не се развива. Един инкубационен период продължава до набиране на сума от ефективни температури, равна на 61 ^{o}C. Изчисляването на всеки инкубационен период започва при наличие на дъжд или роса, най-малко в течение на 2 часа. Препоръчва се провеждане на профилактични третирания срещу мана на всеки 4-5 листа нов прираст.

Третира се с един от препаратите - Куадрис 25 СК – 0,075 – 0,1 %, Ридомил Голд Комби 45 ВГ – 200 г/дка, Ридомил Голд Р ВГ – 500 г/дка, Ридомил Голд СЛ – 20 мл/дка. Ако желаете да третирате биологично, с цел превенция, преди дъжд или

след, тъй като посочените фунгициди не са системни, може да използвате някой меден препарат - 1 % бордолезов– 180 - 300 г/дка разтвор, Фунгуран ОН 50 ВП – 150 - 250 г/дка, Шампион ВП - 0,3 %, Капър Кий– 180 - 300 г/дка. Серенада АСО също е вариант, но действа по-слабо от системните посочени фунгициди.

При брашнестата мана нападнатите зърна се покриват със сиво-бял налеп, който излъчва слаба миризма на развалена риба. Под налепа се виждат малки некротични петна, където е преустановено нарастването на ципата. Вследствие на това зърната се напукват.

Пръска се веднага след прецъфтяване и 12–14 дни след това. Не се допуска по зърната да се развие масов налеп, защото тогава борбата се провежда много трудно и лекуването на гроздето е почти невъзможно. Може да третирате с един от следните препарати - контактни фунгициди – Акоидал ВГ – 0,25 %, Азумо 80 ВГ – 400 г/дка, Кумулус – 0,2-0,5 %, Солфо 80 ВГ – 400 г/дка, системни – Флинт Макс 75 ВГ – 0,016 %, Фоликур 250 ЕВ – 0,04 %, Кустодия 320 СК – 75 мл/дка, Динали 090 ДК – 50-65 мл/дка, Домарк 10 ЕК – 25-30 мл/дка, Династи 25 ЕВ – 40 мл/дка, Луна Експирианс – 12-40 мл/дка, Синстар – 70-80 мл/дка.

Химичният контрол срещу сиво гниене се провежда при влажно и дъждовно време непосредствено след прецъфтяването, след градушки, при наедряване на зърната, но преди затваряне на гроздовете, при избистряне и прошарване на зърната с някои от препаратите – Суич 62.5 ВГ (100г/дка), Фолпан 80 ВДГ (0,15 %) или друг препарат с активно вещество фолпет. От биофунгицидите се препоръчват Поливерсум (50-100 г/дка) и Серенада Асо СК (400 мл/дка).

Химичните третирания трябва да приключат 2–3 седмици преди беритбата, като е добре да се извършва редуване на препарати с различен биохимичен механизъм на действие, тъй като се появяват устойчиви спрямо пестициди раси на патогена.

Продължава борбата с второто поколение на шарения гроздов молец. Третира се два пъти – при поява на ларвите по ягоридата и 6-8 дни по-късно. ПИВ за второ поколение е 6-7 яйца или гъсеници на 100 ягориди и гроздове за десертни сортове и 10-12 – за винени сортове.

Срещу яйчния стадий се прилагат препарати с овоцидно действие. Най-добри в това отношение са хормоналните инсектициди – инхибитори на хитиновия синтез, ювеноиди и други, като Мимик СК – 90 мл/дка, Кораген 20СК – 15-27 мл/дка. Тези препарати действат и на младите гъсеници, което ги прави подходящ първи избор за следващия етап – третиране срещу гъсениците, тъй като по това време има и много яйца.

Срещу гъсениците се използват контактни инсектициди от всички групи, като Афикар 100 ЕК – 25 мл/дка, Дека ЕК – 40-60 мл/дка, Децис 100ЕК – 12.5-17.5 мл/дка, Ламдекс екстра –100 г/дка, Кеду – 40 мл/дка, Кораген 20 СК – 15-27 мл/дка, Метеор - 0,07-0,09 %, Волиам – 18-30 мл/дка, Циперфор 100 ЕВ – 25 мл/дка, Циклон 100 ЕВ – 25 мл/дка, Шерпа 100 ЕВ 25 мл/дка.. Третирането да се проведе във фаза “черна главичка” на яйцата. При повисока плътност за всяко от поколенията са необходими поне две третирания.

От биологичните средства за борба с гроздовите молци, срещу яйцата може да се използват паразити от род Trichogramma в норма 80 000 - 100 000 броя на 1 декар, колонизирани 3-кратно. Срещу гъсениците - бактериални препарати на база Bacillus thuringiensis - Дипел ДФ – 50-100 г/дка, Дипел 2Х – 100 г/дка, Форей 48 СК – 250-400 мл/дка, Рапакс – 100-200 мл/дка, както и препаратите получени при ферментацията на микроорганизми Милсах, Спинлаи, Тулга 480 СК – 15,8-20 мл/дка, Синеис 480 ЕК (спинозад) – 4-18 мл/дка.

Срещу червен овощен акар, при надвишаване на прагът на икономическа вредност, ако преобладават яйцата и младите ларви, трябва да се предпочетат хормоналните акарициди, като Нисоран 10 ВП (75 г/дка). Ако преобладават подвижните форми (ларви, нимфи и възрастни) могат да се използват контактни акарициди – Данитрон 5 СК (100 мл/дка), Ширудо (25 г/дка), Лимоцид (200 мл/дка), Прев-Голд (80-400 мл/дка), Тиовит джет 80ВГ (2000 г/дка).